



ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้การพลศึกษาในประเทศไทยกำลังได้รับการพัฒนาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อช่วยพัฒนาประชากรของชาติให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ เพื่อจะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ดังนั้น ผู้นำ ผู้บริหาร และผู้สอนวิชาพลศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่จะช่วยให้วิชาพลศึกษาไต่บรรลุเป้าหมายดังกล่าวอย่างแท้จริง ในปัจจุบันนี้จึงได้มีสถาบันผลิตผู้นำทางการพลศึกษาหลายแห่งด้วยกัน เช่น วิทยาลัยพลศึกษา สังกัดกรมพลศึกษา และวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู ได้ผลิตครูพลศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ซึ่งมีหลักสูตร 2 ปี และกำลังขยายไปสู่หลักสูตร 4 ปี คือ ระดับปริญญาบัณฑิต ส่วนมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้มีการผลิตครูพลศึกษาทั้งระดับปริญญาบัณฑิต และปริญญามหาบัณฑิต

ในปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยที่ผลิตผู้นำทางการพลศึกษาในระดับปริญญามหาบัณฑิต มี 2 สถาบัน คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร การเปิดสอนในหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตนั้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2511 และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เปิดสอนเมื่อปีพุทธศักราช 2517 เป็นต้นมา¹

การผลิตผู้นำในระดับปริญญามหาบัณฑิตนี้มีความสำคัญต่อการพลศึกษาของไทยเป็นอย่างมาก เพราะมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วนั้น จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและเข้าใจในหลักการและวิชาการพลศึกษา ซึ่งสามารถจะเป็นผู้นำ ผู้บริหาร

¹อุทธรณ์ ปิคพันธ์, "พัฒนาการของการศึกษาในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 28.

ตลอดจนเป็นผู้สอนในระดับสูง ไปช่วยจัดและดำเนินงานการพลศึกษาในโรงเรียนและสถาบันผลิตครูอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป ดังวัตถุประสงค์ของการผลิตมหบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ว่า

1. เพื่อผลิตอาจารย์ทางสาขาวิชาพลศึกษาไปทำการสอนในมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบันระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ
2. เพื่อผลิตครูผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนระดับต่าง ๆ
3. เพื่อผลิตผู้นำ ผู้บริหาร และนักนิเทศทางการพลศึกษา
4. เพื่อพัฒนากำลังคนในระดับสูงทางปริญญาตรี ซึ่งจะเบ่งกำลังในการพัฒนาประเทศ

การผลิตผู้นำทางสาขาวิชาพลศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิตนี้ จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวหรือไม่เพียงใดนั้น ควรที่จะได้มีการติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงานของมหบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพราะการประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งของหน่วยงานทุกหน่วย เพื่อที่จะได้ทราบว่า การดำเนินงานที่ล่วงไปแล้วนั้นบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด มีข้อบกพร่องอะไรบ้าง และควรที่จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร เพราะหลักสูตรที่ดีย่อมมีการพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาที่ดีควรสอดคล้องและเสริมความมุ่งหมายของการศึกษาระดับชาติ และความมุ่งหมายทางการศึกษาของชาติก็มักจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมเสมอ การพัฒนาหลักสูตรนั้น มีกิจกรรมหลายขั้นตอน และการประเมินผลหลักสูตรก็เป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง สุมิตร คุณานุกร ได้ให้ความหมายของการประเมินผลหลักสูตรว่า "...คือ การหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายหรือไม่มากน้อยเพียงไร และอะไรเป็นสาเหตุ..." และได้อธิบายถึงสาเหตุที่หลักสูตรไม่สัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ว่า "...เช่น หลักสูตรไม่สัมฤทธิ์ผลอาจเป็นเพราะความมุ่งหมายสูงเกินไป หรือความมุ่งหมายมากเกินไป ผู้ปฏิบัติไม่สามารถจะดำเนินการให้บรรลุตามนั้นได้ทุกประการ หรืออาจเป็นเพราะเลือกเนื้อหาหรือประสบการณ์ไม่สัมพันธ์กับความมุ่งหมาย

¹จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), (อัครสำเนา).

ครูสอนไม่เป็น โรงเรียนชาตวิศุคอุปกรณ ไม่มีคู่มือหลักสูตร ไม่มีประมวลการสอน
เป็นต้น ..."¹

การประเมินผลเพื่อการตัดสินใจสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรนั้น สุมิตร คุณานุกร ไคกล่าว
ไว้ว่า มีขอบเขตหลายประการ เช่น การวิเคราะห์ตัวหลักสูตร การวิเคราะห์ขบวนการ
ของการนำหลักสูตรไปใช้ การวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของผู้เรียน และการวิเคราะห์
โครงการประเมินผล การวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของผู้เรียนนั้น นอกจากจะมี
การสอบ เช่น การสอบประจำภาคเรียนหรือการสอบไล่ประจำปีแล้วยังครอบคลุมไปถึงการ
ติดตามผลของหลักสูตรนั้นด้วย ผู้วิเคราะห์หลักสูตรควรติดตามดูว่า ผู้เรียนที่จบหลักสูตร
ออกไปแล้วมีความรู้ ความสามารถ และเจตคติตรงตามที่มีความมุ่งหมายของหลักสูตรกำหนด
ไว้หรือไม่ ในกรณีนี้ทำได้โดยการหาข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น จากครูผู้สอนใน
ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไป ถ้านักเรียนคนนั้นเรียนต่อ หรือในกรณีที่ผู้เรียนออกไปปฏิบัติงาน
ผู้วิเคราะห์หาข้อมูลเหล่านี้ได้จากผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง ผลที่ได้รับจะแสดงให้เห็น
ว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงไร²

การติดตามผลของผู้สำเร็จการศึกษานั้นเป็นกิจกรรมที่ควรกระทำในทุกระดับ
การศึกษา นับตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา เพราะการติดตามผลนั้นมีความ
จำเป็นและสำคัญดังที่มีผู้ให้ความหมายของการติดตามผลไว้ ซึ่งทำให้สามารถทราบความ
สำคัญของการติดตามผล เช่น วัชรวิ ทรัพย์มี กล่าวไว้ว่า "...การติดตามผล (Follow-
up) การศึกษา เป็นการติดตามผลหลังจากที่นักเรียนออกจากโรงเรียนไปแล้ว จะได้อ
ข้อมูลให้ทางโรงเรียนทราบว่านักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วไปประกอบอาชีพใดหรือทำ
งานอะไร นักเรียนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเพียงใด..."³

¹ สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร
การพิมพ์, 2518), หน้า 5-10.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 198-202.

³ วัชรวิ ทรัพย์มี, การแนะแนวอาชีพ (แผนกวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 106. (อัครสำเนา).

เชอทเชอ์ และสโตน (Schertzer and Stone) ได้ให้ความหมายของการติดตามผลไว้ว่า

การติดตามผล คือ วิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อเป็นเครื่องกำหนดว่า บุคคลมีการพัฒนาในหน้าที่การงานของเขาหรือไม่ รวมทั้งการนำไปใช้สำหรับนักเรียน นักศึกษาที่จบการศึกษาไปแล้วว่า เขาสามารถเรียนรู้ เขาใจหรือปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ และมีการพัฒนาหลังสำเร็จการศึกษาหรือไม่ เพียงใด นอกจากนี้ การติดตามผลยังเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ของเขา¹

ดาวนิง (Downing) ได้กล่าวถึงการติดตามผลนักเรียนนักศึกษาไว้ดังนี้

บริการติดตามผลเป็นกิจกรรมหลักที่จำเป็นสำหรับนักเรียนนักศึกษาทุกระดับ เพื่อจะโคทรบายผลของความมุ่งหมายการศึกษาที่ตั้งไว้ ทั้งในคานการฝึกฝนอาชีพหรืองานต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้รวมทั้งผลการศึกษาระดับปริญญาของบริการติดตามผลนี้ถือวามีการเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับทุกระดับการศึกษาเพื่อสำรวจผลต่าง ๆ ดังกล่าว²

ในคานวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายนั้นเป็นสิ่งที่ต้องเตรียมกอนการติดตามผลจุดมุ่งหมายของการติดตามผลโดยทั่วไปนั้นมีผู้ให้ชอบขายไว้หลายคน เช่น อนนค์ อนันตวงส์ ได้ให้จุดมุ่งหมายของบริการติดตามผลนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบสาเหตุเกี่ยวกับสภาพและปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนซึ่งออกจากโรงเรียนไปแล้วต้องประสบ
2. เพื่อหาขอมูลต่าง ๆ มาใช้ในการประเมินผลงานการแนะแนว และเพื่อปรับปรุงโครงการเกี่ยวกับการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยถือประสพการณ์ของศิษย์เก่าเป็นแนวทาง
3. เพื่อตรวจสอบควานักเรียนเก่าของโรงเรียนมีความพร้อมในการที่จะประกอบอาชีพต่าง ๆ ในโลกของงานเพียงพอหรือยัง

¹ Bruce Shertzer and Shelley C. Stone, Fundamentals of Guidance (Boston : Houghton Mifflin Co., 1971), pp. 374--375.

² Lester N. Downing, Guidance and Counseling Services An Introduction (New York : McGraw-Hill Book Co., 1968), p. 209.

4. เพื่อคอยติดตามศิษย์เก่าที่จบไปแล้วทั้งหมดเป็นระยะ ๆ เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะให้ความช่วยเหลือต่อไป
5. เพื่อรวบรวมสนเทศเกี่ยวกับโอกาสในงานอาชีพต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนปัจจุบันของโรงเรียน
6. เพื่อทราบความคิดเห็นของนักเรียนเก่า เกี่ยวกับการที่จะปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สนองความต้องการของนักเรียนให้ได้ดีที่สุด¹

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม ได้ให้วัตถุประสงค์ของบริการติดตามผลไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงความต้องการในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน
2. เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงโครงการแนะแนวและหลักสูตรของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน ในการผลิตนักศึกษาเพื่อที่จะได้ตรงกับความต้องการของชุมชนต่อไป
4. เพื่อศึกษาความดีที่สำเร็จออกไปแล้วประสบความสำเร็จในการทำงานหรือไม่เพียงใด
5. เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนได้เป็นอย่างดี
6. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิจัยในการแนะแนวต่อไป²

วัชรีย์ ทรัพย์มี ได้ให้วัตถุประสงค์ของการติดตามผลศิษย์เก่าไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ให้นักเรียนปัจจุบันได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ศิษย์เก่าของโรงเรียนประกอบ
2. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลด้านอาชีพ
3. เพื่อให้ให้นักเรียนตระหนักว่าการวางโครงการประกอบอาชีพเป็นสิ่งจำเป็น

¹อนันต์ อนันตรังสี, หลักการแนะแนว (กรุงเทพมหานคร : โอเคียนส์โตร์, 2517), หน้า 167-168.

²สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาการแนะแนว (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2520), หน้า 57.

4. เพื่อเป็นการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างศิษย์เก่ากับนักเรียนปัจจุบัน และระหว่างศิษย์เก่ากับโรงเรียน

5. นักแนะแนวจะได้อะไรจากงานอาชีพของนักเรียนเก่าเป็นการติดตามผล¹

สรุปแล้ววัตถุประสงค์ของการติดตามผลของผู้สำเร็จการศึกษาจะมีข้อสำคัญ ๆ

ดังนี้คือ

1. เพื่อประเมินผลหลักสูตรการศึกษา

2. เพื่อประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน และการฝึกงาน ของนิสิตนักศึกษาที่ทางสถานศึกษาจัดให้

3. เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรและการสอน

4. เพื่อนำข้อมูลการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วมาวิเคราะห์เพื่อ เป็นแนวในการตัดสินใจในการทำงาน และการเตรียมตัวเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน ของนิสิตนักศึกษาปัจจุบัน

5. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบันและสถานศึกษา

การตั้งวัตถุประสงค์ในการติดตามผลนั้นย่อมมุ่งเฉพาะด้านต่าง ๆ กันแล้วแต่ว่าผู้ติดตามผลนั้นจะนำข้อมูลมาใช้ในกรณีใด เพื่ออะไรและลักษณะประชากรที่ต้องการศึกษานั้น เป็นอย่างไร การติดตามผลมหาวิทยาลัยศิลปศึกษา ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้ง นี้มุ่งทางด้านการประเมินผลหลักสูตร การติดตามผลมหาวิทยาลัยศิลปศึกษา นี้ บัณฑิตวิทยาลัย ได้ดำเนินการทุกปีส่วนใหญ่เป็นเพียงต้องการทราบเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ที่ทำงาน และขอเสนอแนะบางประการเท่านั้น ซึ่งมีใ้ใช้การติดตามผลเพื่อประเมินผลหลักสูตรอย่างแท้จริง หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตศึกษา นี้ได้มีการปรับปรุงแก้ไขมาแล้วถึง 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกได้

¹ วัชรวิ ทรัพย์มี, การแนะแนวอาชีพ, หน้า 70.

ปรับปรุงเมื่อพุทธศักราช 2516 และได้ใช้มาจนถึงปีการศึกษา 2521 ครั้งที่สอง ได้มีการปรับปรุงเมื่อพุทธศักราช 2522 และเริ่มใช้หลักสูตรฉบับนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2522 เป็นต้นไป รวมหลักสูตรที่มีใช้แล้วทั้งสิ้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2511 จนถึงปัจจุบันคือ 3 ฉบับ และมีมหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษานับตั้งแต่ปีการศึกษา 2512 คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจนถึงสิ้นปีการศึกษา 2521 รวมทั้งสิ้น 10 รุ่น จำนวน 116 คน ดังนั้น จึงน่าจะมีการติดตามผลมหาวิทยาลัยเป็นอย่างไร ในการติดตามผลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการพัฒนาการและการนำความรู้ที่โคเรียนจากหลักสูตรปริญญาตรี ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ของมหาวิทยาลัยไปใช้ในการปฏิบัติงาน
2. เพื่อทราบลักษณะงานและประสิทธิภาพในการทำงานของมหาบัณฑิตหลังจากสำเร็จปริญญามหาบัณฑิตไปแล้ว
3. เพื่อทราบถึงความเหมาะสมของหลักสูตรกับสภาพการทำงานของมหาบัณฑิต
4. เพื่อทราบข้อเสนอแนะบางประการของมหาบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตร สถาบัน และท่านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอันจะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันและนิสิตที่กำลังทำการศึกษาอยู่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิจัยเฉพาะมหาบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2512 ถึงปีการศึกษา 2521 ทุกคนรวมทั้งสิ้น 10 รุ่น

คำจำกัดความ

เพื่อให้คำบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ชัดเจน และผู้อ่านเข้าใจถูกต้องตรงกัน ผู้วิจัยจึงขอให้ความจำกัดความของคำเหล่านั้นดังนี้

หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต หมายถึง โครงการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนในระดับปริญญาโท ซึ่งจัดโดยบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาบัณฑิต หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัณฑิต หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

ความจำกัดของการวิจัย

มหาบัณฑิตแต่ละรุ่นที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วนั้น อาจจะมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เนื่องจากบางคนสำเร็จการศึกษาไปนานแล้วอาจทำให้ไม่สามารถจํารายละเอียดของหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาพลศึกษา เพื่อเสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็นบางประการได้ ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้อาจจะมีการคลาดเคลื่อนบ้าง

ขอตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยเชื่อว่ามหาบัณฑิตที่เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง เพราะฉะนั้นข้อมูลที่ได้นี้จึงเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. จะได้ทราบความหาบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษา ที่สำเร็จจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่บรรลุลักษณะที่ประสงค์ตามหลักสูตรปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มากน้อยเพียงใด
2. ผลจากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้รับผิดชอบหลักสูตร ดังกล่าว ในการปรับปรุงหลักสูตร ผู้สอนและวิธีสอนของอาจารย์
3. ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวการทำงานให้แก่บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพลศึกษาคณะประภารหนึ่ง
4. ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพพลศึกษา อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศได้อีกทางหนึ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย